

**AAN DE SLAG MET EIGENTIJD
BEOORDELEN EN BESLISSEN**
STUDIEDAG BURGERSCHAP 24 NOVEMBER 2023

Marjoleine Dobbelaer
Marion van de Wijdeven

PROGRAMMA

- *Kennismaking*
- *Wat is eigentijds beoordelen en beslissen?*
- *Praktische handvatten voor eigentijds beoordelen en beslissen*
- *In gesprek*
- *Afsluiting*

De leraar met stuurkracht

Binnen deze onderzoekslijn willen we meer inzicht krijgen in:

- Het proces van stuurkracht bij leraren in de context van de opleiding en in de onderwijspraktijk.
- De (ontwikkeling van de) stuurkracht van leraren in opleiding, startende en ervaren leraren.
- Manieren waarop we de stuurkracht van leraren kunnen versterken binnen bachelor en masteropleidingen en in professionaliseringsinitiatieven.

De leraar als ontwerper

Binnen deze onderzoekslijn willen we meer inzicht krijgen in:

- De ontwerpexpertise die (aanstaande) leraren nodig hebben om – in co-creatie (met leerlingen en andere stakeholders) – eigentijds onderwijs duurzaam te kunnen ontwerpen.
- De ontwerpcompetenties die leraren nodig hebben om te kunnen werken met innovatieve ontwerpmethodieken.
- De welke wijze waarop (teams van (aanstaande)) leraren hun ontwerpexpertise kunnen ontwikkelen voor het ontwerpen van eigentijds onderwijs.
- De ontwerpisen voor een professionaliseringsprogramma dat leraren effectief professionaliseert op het gebied van ontwerpexpertise.
- De expertise die het van lerarenopleiders vraagt om (aanstaande) leraren te begeleiden bij het ontwikkelen van hun ontwerpexpertise.
- De wijze waarop de stuurkracht van leerlingen/studenten versterkt worden door (de betrokkenheid bij) door innovatieve onderwijsontwerpen.

De leraar als pedagoog

Binnen deze onderzoekslijn willen we meer inzicht krijgen in:

- De pedagogische dialoog in de context van de lerarenopleiding en de onderwijspraktijk, individueel en in teamverband, nationaal en internationaal, in fysieke en online onderwijsituaties.
- De ontwerpisen voor een instrumentarium dat lerarenopleiders helpt hun pedagogische visies te verkennen, verwoorden en bespreken met derden.
- De ontwerpisen voor onderwijsarrangementen waarin leerlingen uitgenodigd worden als subject, in relatie tot de ander en de wereld, te verschijnen.
- De vormgeving van professionaliseringstrajecten die als oogmerk hebben het pedagogisch leiderschap van leraren en leidinggevenden in de school te versterken.

De leraar als onderzoeker

Binnen deze onderzoekslijn willen we meer inzicht krijgen in:

- De wijze waarop onderzoekend handelen van leraren en lerarenopleiders voor de klas, in het team en in de school gestimuleerd kan worden.
- De wijze waarop onderzoekend handelen en onderzoekend vermogen integraal onderdeel kan worden van het werkplekieren in de lerarenopleiding.
- De opbrengsten van onderzoekend handelen voor het leren van leraren(opleiders) en lerenden.
- De wijze waarop de samenwerking tussen leraren, lerarenopleiders en onderzoekers in onderzoeksprojecten georganiseerd kan worden.
- Manieren waarop de rol van docentonderzoeker binnen de lerarenopleiding van de HAN vormgegeven kan worden.

De leraar als beoordelaar

Binnen deze onderzoekslijn willen we meer inzicht krijgen in :

- De ontwerpisen die gesteld moeten worden gesteld aan een toetsprogramma, zodanig dat dit programma niet alleen leidt tot het realiseren van de beoogde leerresultaten, maar ook bijdraagt aan de drie functies van toetsing.
- De wijze waarop het beoordelen zo ingericht kan worden dat het bijdraagt aan motivatie om te leren.
- Het optimaal gebruiken van data (uit leer- en toetsactiviteiten) om het onderwijs af te stemmen op (specifieke behoeftes van) leerlingen.
- De toetsbekwaamheid waarover leraren in de verschillende onderwijssectoren moeten beschikken.
- De invloed van toets-percepties en toets-ervaringen op keuzes die leraren maken bij het ontwerpen van onderwijs/toetsing en het nemen van regie hierover.

Onderzoeksteam Kwaliteiten van Leraren

Academie Educatie - HAN

Janneke van der Steen

Jeroen van der Linden

Marijke van Vijfeijken

Roel Grol

Marjoleine Dobbelaer

Helma Oolbekkink-Marchand

Tamara van Schilt-Mol

Carlos van Kan

Martijn Peters

Harry Stokhof

Linda Jakobs

Eline den Tuinder

Jan Martens

Marion van de Wijdeven

Marjoke Bakker

Kyle van den Langenberg

Edwin Buijs

Katrijn Opstoel

Fedor de Beer

Elvira Folmer

Maaïke Nap

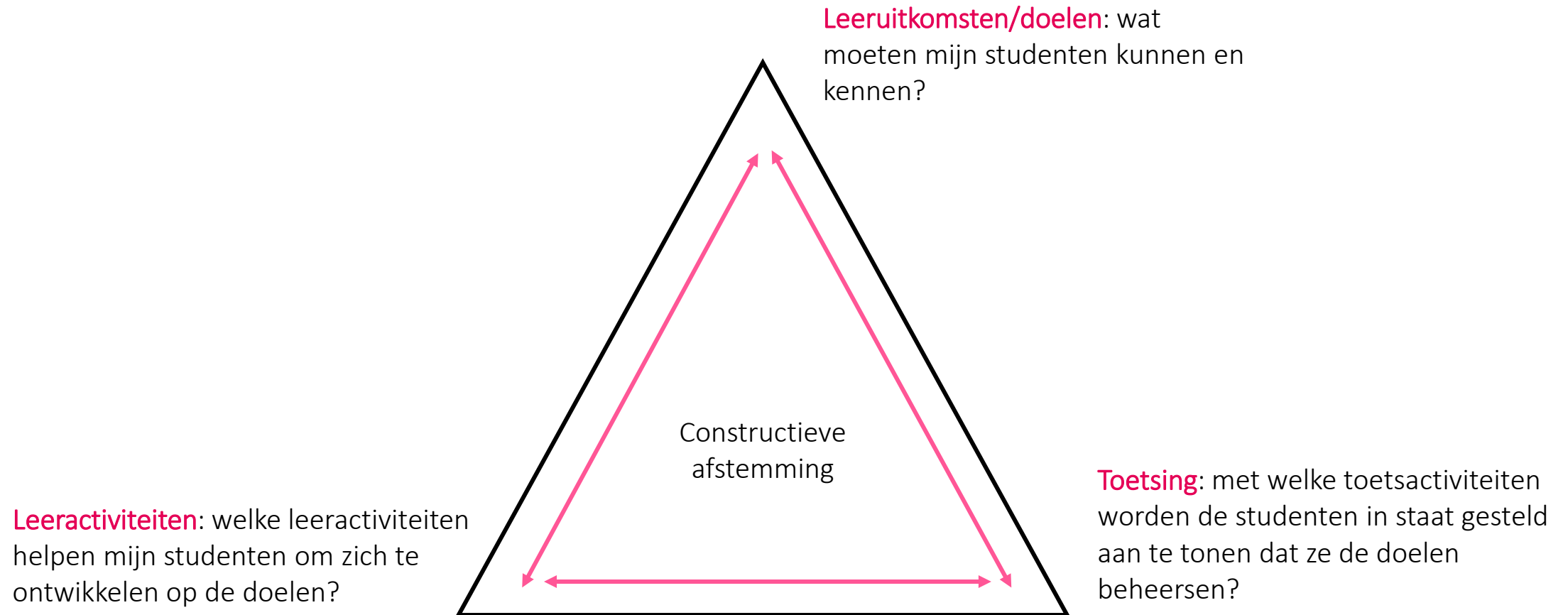
TOETSEN STUURT HET LEREN

- Toetsen stuurt het leren, sturing is complex
- Veel negatieve invloeden
 - Povere leerstijlen
 - Aangeleerde afhankelijkheid
 - Cijferproblematiek (zesjes cultuur, genade-zes, jagen op punten, teaching to the test)
- Veel reductionisme in toetsing
 - Weinig feedback
 - Cijfers als feedback (informatie-arm)
 - Weinig longitudinale opvolging (toetsen ná het leren)

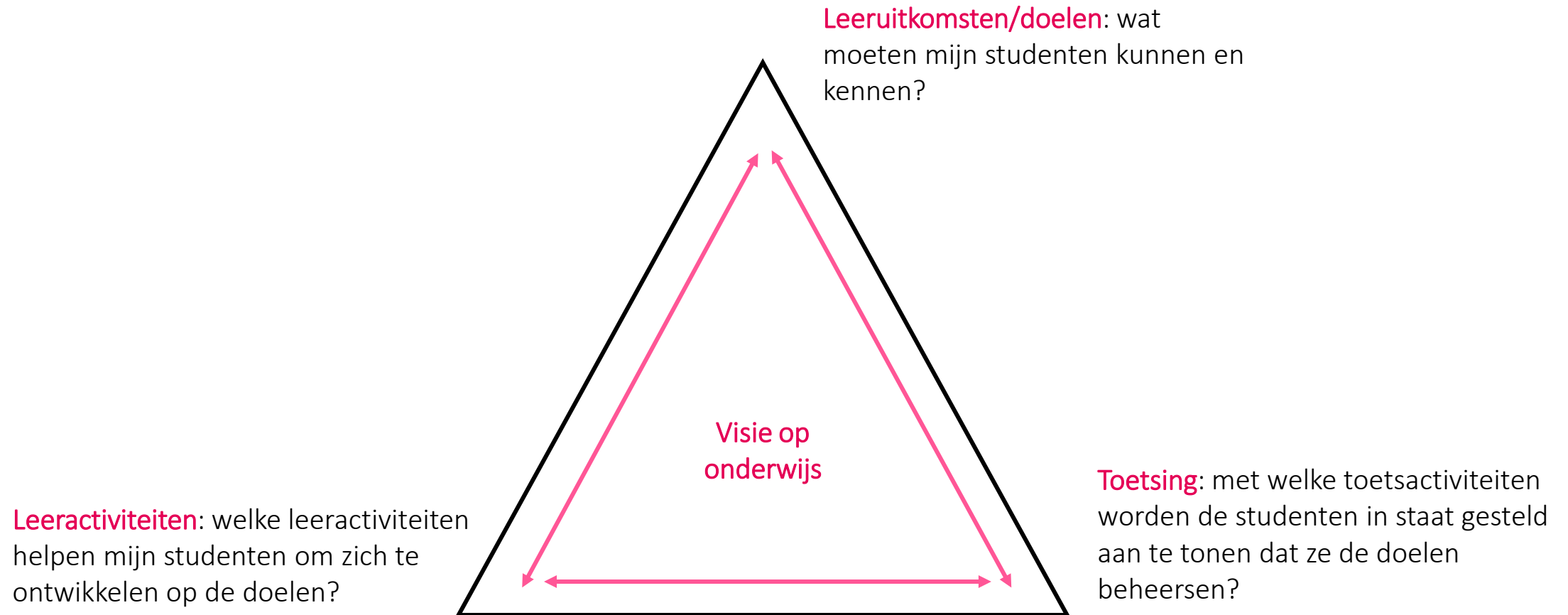
TOETSEN STUURT HET LEREN

- Positieve invloeden
 - Groter leereffect door informatierijke feedback
 - Leerfunctie van toetsen draagt bij aan motivatie, eigenaarschap en zelfregulatie
 - Verhogen leerprestaties

TOETSEN IN STARTPUNT BIJ ONTWERPEN VAN ONDERWIJS

VISIE OP ONDERWIJS IS LEIDEND!

FUNCTIES VAN TOETSEN

1. *Leerfunctie:*
het stimuleren en sturen van het leren van studenten
2. *Beslisfunctie:*
het nemen van zorgvuldige beslissingen
3. *Evaluatiefunctie:*
het optimaliseren van het eigen handelen en de kwaliteit van het onderwijs

OPTIMALISEREN VAN DE KWALITEIT VAN HET ONDERWIJS

Als je een kind al honderd keer iets hebt uitgelegd en hij snapt het nog niet, dan is niet het kind de langzame leerling.

OM
DENKEN

Jongen (10) over toetsen:
'Volgens mij is de toets vooral voor de juf, zodat ze weet wat ze de volgende keer beter uit moet leggen.'

OM
DENKEN

Uit: Omdenken is stom

EIGENTIJD BEOORDELEN EN BESLISSEN

KORTE DEFINITIE

Het bewust* en weloverwogen# inzetten van toetsen als integraal onderdeel van het onderwijs, waarbij op basis van informatierijke beoordelingen zorgvuldige beslissingen genomen worden over (het leren van) studenten en de kwaliteit van het onderwijs wordt geoptimaliseerd°.

* passend bij de visie op onderwijs

ontwerpkeuzes zijn evidence-informed

° docenten gebruiken informatie uit toetsen bij het reflecteren op het eigen handelen

EIGENTIJD BEOORDELEN EN BESLISSSEN

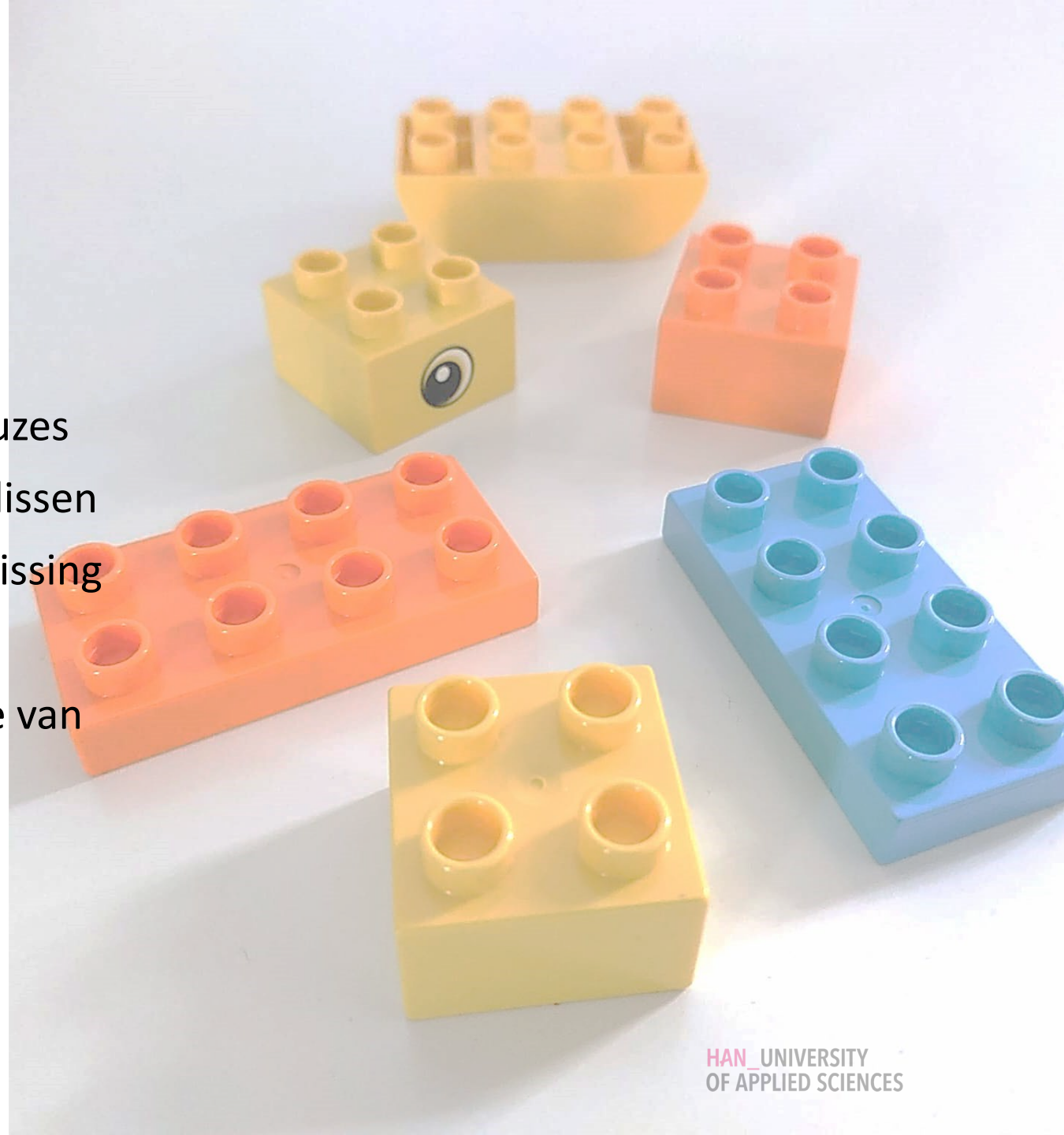
UITGANGSPUNTEN

- Visie op onderwijs is leidend
- Doet recht aan de drie functies van toetsen:
 - Leerfunctie
 - Beslisfunctie
 - Evaluatiefunctie
- Brede opvatting van toetsing
- Mogelijk binnen ieder onderwijs- en toetssysteem
- Vereist de bereidheid te reflecteren op het eigen handelen

PRAKTISCHE HANDVATTEN

- Maak bewuste en geïnformeerde ontwerpkeuzes
- Maak onderscheid tussen beoordelen en beslissen
- Verzamel informatie ten behoeve van de beslissing die je wil nemen
- Ga in gesprek met de student over de waarde van beoordelingen
- Geef informatierijke beoordelingen
- Blijf bewust toetsbekwaam

HANDVAT 1

MAAK BEWUSTE EN GEÏNFORMEERDE ONTWERPKEUZES

- Visie op onderwijs is leidend
- Beargumenteerde keuzes voor de inrichting van het onderwijs én het toetsstelsel
- Evidence-informed

Visietool Toetsen Home Werkwijze

Deze Visietool helpt om een visie te ontwikkelen op (digitaal) toetsen binnen een opleiding, faculteit/academie of instelling. Als uitgangspunt gebruikt de tool het document Toekomstperspectief op (digitaal) toetsen en beoordelen.

Toekomstperspectief op (digitaal) toetsen en beoordelen

De werkgroep Toetsen van het Versnellingsplan ontwikkelde in 2022 het [toekomstperspectief voor toetsen en beoordelen in 2027](#). Dit toekomstperspectief is gebaseerd op een analyse van trends rond toetsing in het hoger onderwijs en de inbreng van ruim 50 experts uit mbo, hbo en wo.

Vijf dimensies

In het toekomstperspectief zien we vijf dimensies. Omdat instellingen en opleidingen sterk van elkaar verschillen zal ook verschillen hoe een bepaalde dimensie vorm krijgt. Deze visietool helpt om het gesprek te voeren over de inkleuring van deze dimensies binnen een organisatie(onderdeel). Een uitgebreide toelichting op de dimensies is terug te lezen in het Toekomstperspectief; ook wordt iedere dimensie kort toegelicht in de tool. Het om deze vijf:

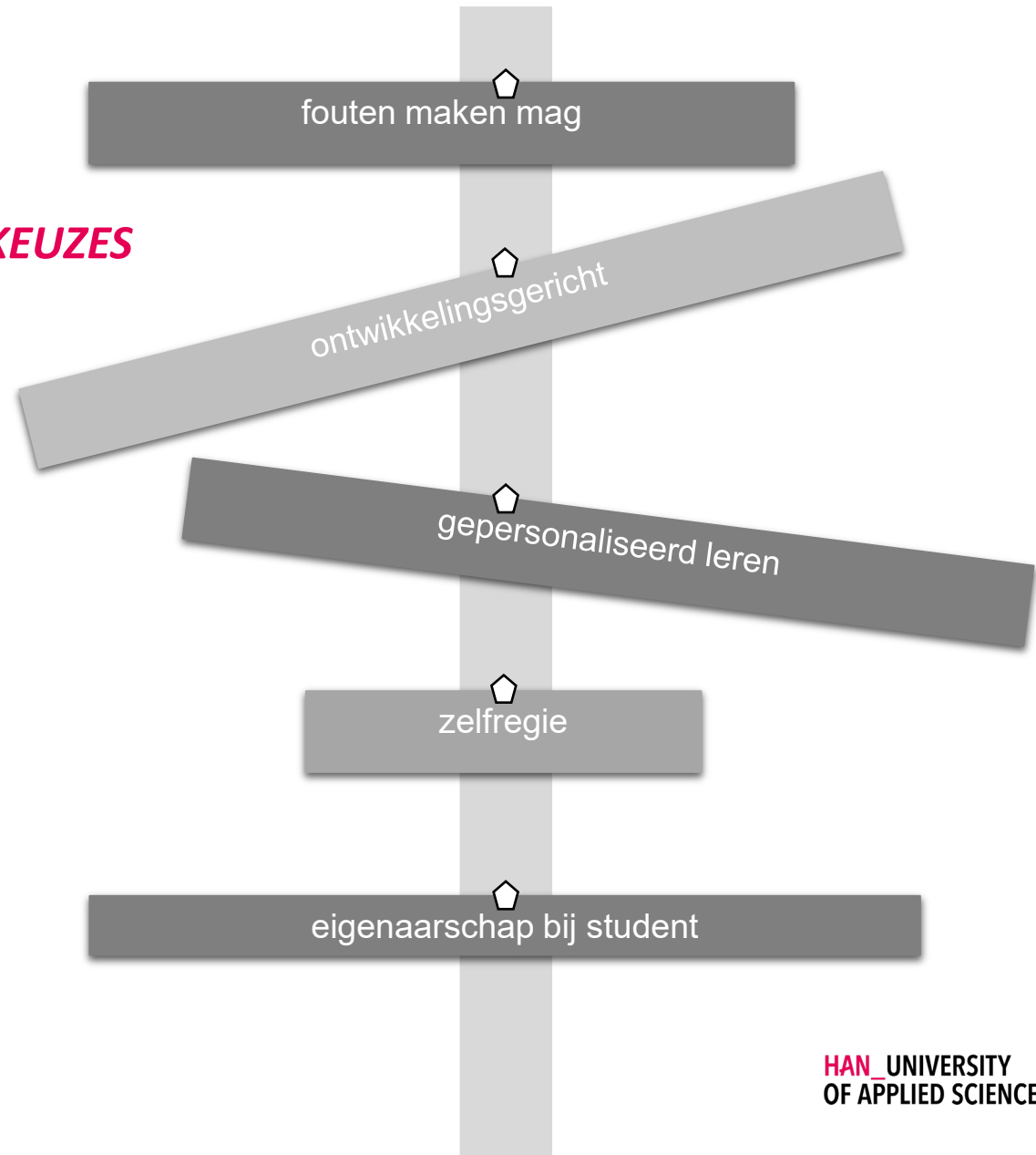
1. Formatieve en summatieve functie van toetsen in balans
2. Toetsen en leren geïntegreerd en samenhangend, maar ook modulair waar wenselijk
3. Toetsen zijn authentiek, rijk en gevarieerd
4. Plaats- en tijdonafhankelijk toetsen
5. Toetsproces in samenhang en in samenwerking gedigitaliseerd en georganiseerd

<https://werkgroep-toetsen-op-afstand.github.io/visietool-toetsen/>

HAN UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

DISCREPANTIE

TUSSEN VISIE EN PRAKTIJK BIJ MAKEN ONTWERPKEUZES

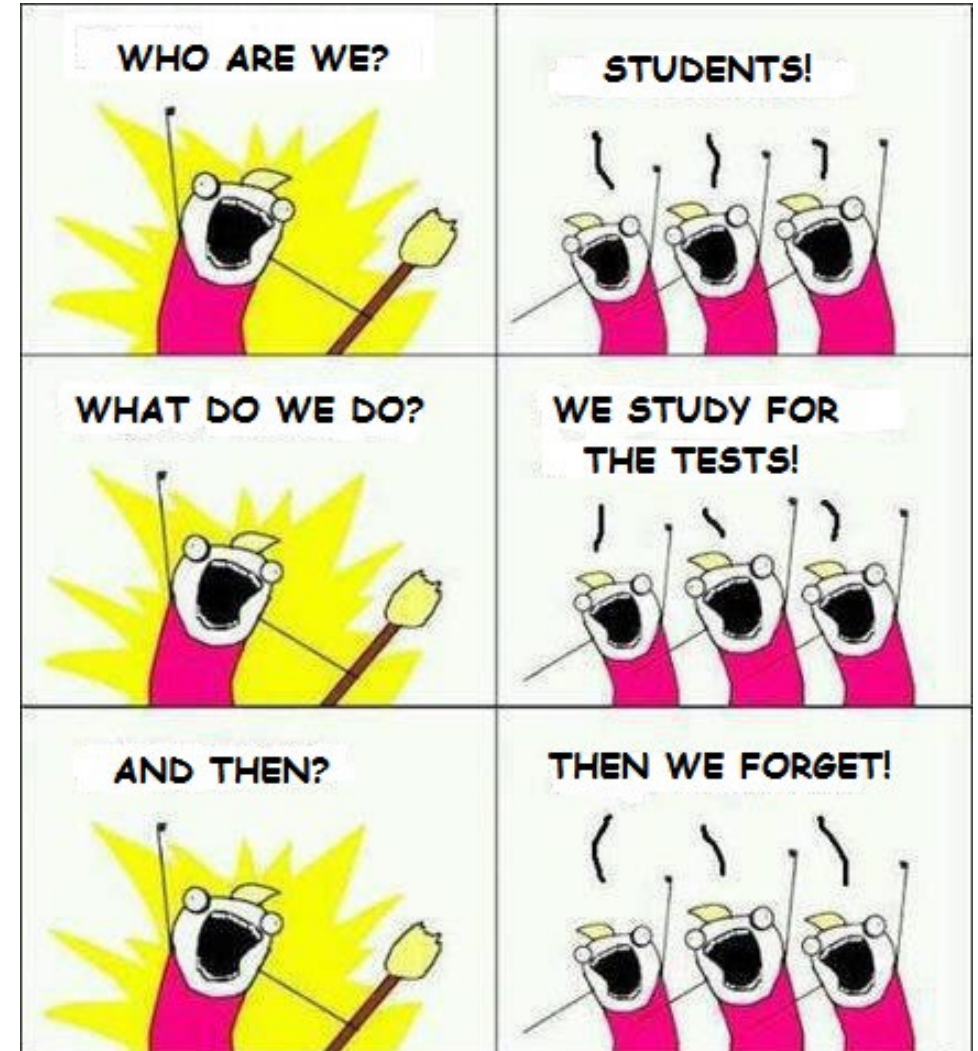

STIMULEREN EN STUREN VAN LEREN

DISCREPANTIE

Geschiedenis is uitgevallen 😞 10:20

Dus nu geleerd voor niets 10:20

HANDVAT 1

MAAK BEWUSTE EN GEÏNFORMEERDE ONTWERPKEUZES

- Visie op onderwijs is leidend
- Beargumenteerde keuzes voor de inrichting van het onderwijs én het toetsstelsel
- Evidence-informed

Voer met elkaar het gesprek:

-Wat is onze visie op onderwijs (en daarmee op opleiden en leren)?

-Welke functies van toetsen onderscheiden wij?

-Wat vinden wij essentieel?

-Wat betekent dit voor de (ontwerp)keuzes die we maken?

-Door welke reeds ontwikkelde kennis/ervaringen kunnen we ons daarbij laten inspireren?

-...

HANDVAT 2

MAAK ONDERSCHIED TUSSEN BEOORDELEN EN BESLISSEN

- **Beoordelen:** vaststellen waar de student staat ten opzichte van waar hij moet staan
 - **Beslissen:** verbinden van een consequentie aan een of meerdere beoordelingen
 - Beslissingen voor morgen (bijsturen onderwijs(leer)proces)
 - Tussentijdse voortgangsbepalingen (voortgang ontwikkeling, remediëring)
 - Zwaarwegende beslissingen (vaststellen van wat geleerd is)
- Aantal benodigde beoordelingen is afhankelijk van type beslissing

BEOORDELEN EN BESLISSSEN & BENODIGDE INFORMATIE

Er staat *weinig*
op het spel
voor de leerling

Er staat *veel*
op het spel
voor de leerling

HANDVAT 2

MAAK ONDERSCHIED TUSSEN BEOORDELEN EN BESLISSEN

- **Beoordelen:** vaststellen waar de student staat ten opzichte van waar hij moet staan
 - **Beslissen:** verbinden van een consequentie aan een of meerdere beoordelingen
 - Beslissingen voor morgen (bijsturen onderwijs(leer)proces)
 - Tussentijdse voortgangsbepalingen (voortgang ontwikkeling, remediëring)
 - Zwaarwegende beslissingen (vaststellen van wat geleerd is)
- Aantal benodigde beoordelingen is afhankelijk van type beslissing

Voer met elkaar het gesprek:

- *Hoe gaan we beoordelen beslissen inzetten om het leren van studenten te optimaliseren?*
- *Hoe ziet het onderscheid tussen beoordelen en beslissen er bij ons uit?*
- *Welke beslissingen nemen wij en op welke manier?*

HANDVAT 3

VERZAMEL INFORMATIE T.B.V. DE BESLISSING DIE JE WIL NEMEN

- Decision-driven data-collection versus data-driven decision-making
- Welke informatie heb je nodig om de beslissing zorgvuldig en betrouwbaar te kunnen nemen?
- Constructieve afstemming: (leer)doelen, leeractiviteiten en toetsactiviteiten in samenhang uitvoeren

HANDVAT 3

VERZAMEL INFORMATIE T.B.V. DE BESLISSING DIE JE WIL NEMEN

- Decision-driven data-collection versus data-driven decision-making
- Welke informatie heb je nodig om de beslissing zorgvuldig en betrouwbaar te kunnen nemen?
- Constructieve afstemming: (leer)doelen, leeractiviteiten en toetsactiviteiten in samenhang uitvoeren

Voer met elkaar het gesprek:

-Welke beslissing nemen wij op welke momenten?

-En waarover nemen we dan een beslissing?

-Hoe stellen we de student in staat aan te tonen dat hij zich ontwikkelt en dat hij de beoogde leeropbrengsten beheerst?

-Welke informatie hebben we nodig om deze beslissing te kunnen nemen?

-Hoe komen we tot een zorgvuldig samengesteld toetsprogramma met een bewuste en beargumenteerde keuze van toetsvormen?

-...

HANDVAT 4

GA MET DE STUDENT IN GESPREK OVER DE WAARDE VAN BEOORDELINGEN

- Accepteren en gebruiken van de informatie, én actief op zoek gaan naar extra informatie
- Houvast ervaren in leerproces
- Begeleiden in nemen van regie over ontwikkeling

HANDVAT 4

GA MET DE STUDENT IN GESPREK OVER DE WAARDE VAN BEOORDELINGEN

- Accepteren en gebruiken van de informatie, én actief op zoek gaan naar extra informatie
- Houvast ervaren in leerproces
- Begeleiden in nemen van regie over ontwikkeling

Voer met elkaar het gesprek:

-Hoe willen wij, vanuit onze visie op ontwikkelen, invulling geven aan het leerproces van de student?

-Wat heeft de student nodig om regie te kunnen nemen over zijn ontwikkeling?

-Wat vraagt het van ons als docenten om de studenten in hun kracht te zetten?

-...

HANDVAT 5

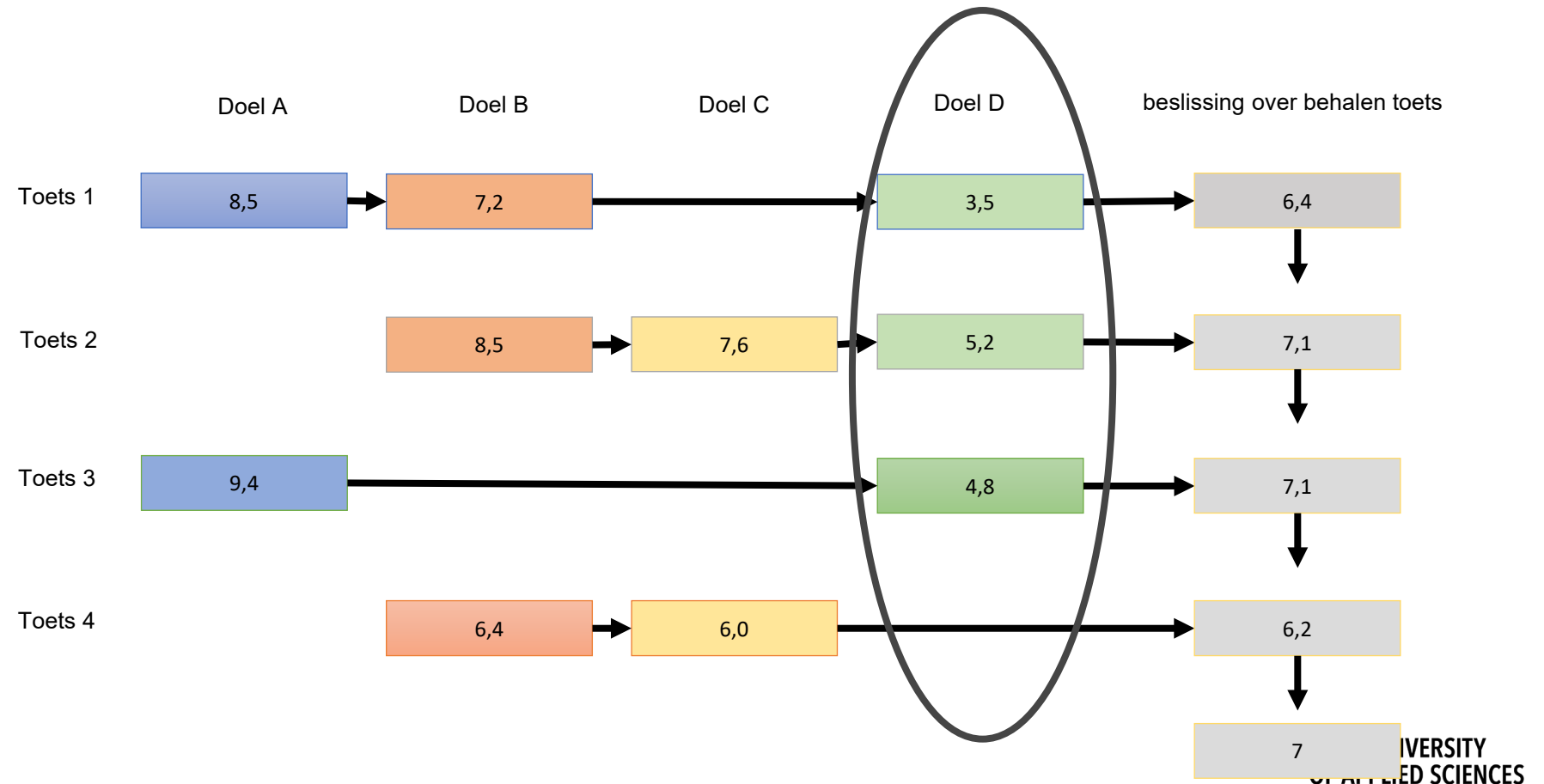
GEEF EN BENUT INFORMATIERIJKE BEOORDELINGEN

- Richting geven aan leerproces
- Narratieve onderbouwingen
- Beslissingen baseren op informatierijke beoordelingen, niet op basis van een rekenkundig gemiddelde

AANVULLEND BIJ HANDVAT 5

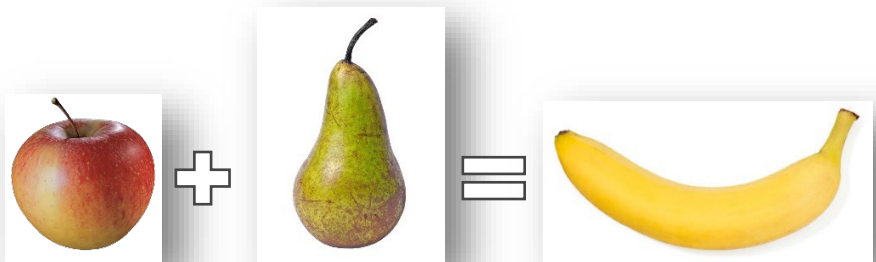
GEEF EN BENUT INFORMATIERIJKE BEOORDELINGEN

Cijfer op de toets als uitgangspunt (bijvoorbeeld bij vaststellen rapportcijfer)

NEMEN VAN ZORGVULDIGE BESLISSINGEN

DISCREPANTIE

$N_A =$

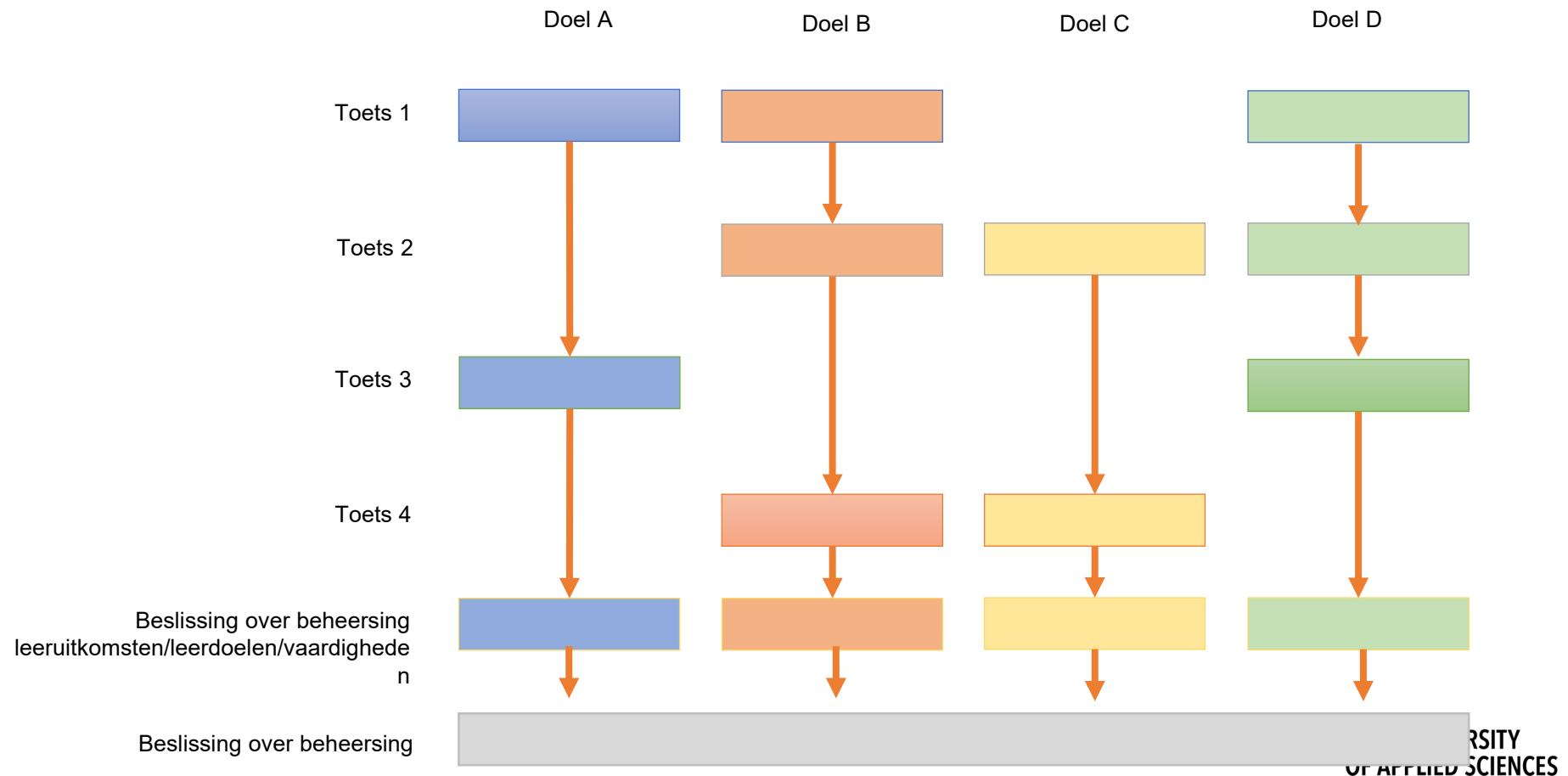
$6,023 \cdot 10^{23}$

Aanvullend bij handvat 5

Geef en benut informatierijke beoordelingen

Informatie als uitgangspunt bij beslissen

HANDVAT 5

GEEF EN BENUT INFORMATIERIJKE BEOORDELINGEN

- Richting geven aan leerproces
- Narratieve onderbouwingen
- Beslissingen baseren op informatierijke beoordelingen, niet op basis van een rekenkundig gemiddelde

Voer met elkaar het gesprek:

-Hebben we allemaal hetzelfde beeld bij het leerdoelen?

-Hoe kalibreren we op de doelen?

-Hoe aggregeren wij de informatie zodanig dat die informatie geeft over de doelen?

-Hoe geven wij beoordelingen die én richting kunnen geven aan het leren én benut kunnen worden bij het onderbouwen van een beslissing?

-Hoe borgen wij de kwaliteit van onze beoordelingen en beslissingen?

-...

HANDVAT 6

BLIJF BEWUST TOETSBEKWAAM

- Kwaliteit van beoordelingen en beslissingen is afhankelijk van de toetsbekwaamheid van de docent
- Bekwaamheid:
 - Bewustzijn van eigen concepties
 - Ontwerpen toetsing
 - Bewustzijn van impact van toetsen op (leren van) studenten
 - Reflecteren op eigen handelen

Voer met elkaar het gesprek:

-Welke bekwaamheid verwachten we van wie?

-Hoe gaan we om met toetsbekwaam worden en blijven?

-Hoe benutten we bewust de reflectie op ons eigen handelen om het onderwijs te verbeteren?

-...

www.toetsbekwaamheid.nl

Netwerk Toetsbekwaamheid

Het netwerk Toetsbekwaamheid is een (informeel) netwerk voor iedereen die zich bezighoudt met of geïnteresseerd is in toetsing. Onderwijsprofessionals uit alle onderwijssectoren zijn welkom om (gratis) aan te sluiten bij het netwerk. Het netwerk heeft als doel kennis en ervaringen over toetsing uit te wisselen en gezamenlijk kennis te ontwikkelen. Onze website is een vindplaats van inspiratie, tools en publicaties voor ieder die zich verder wil professionaliseren in toetsing.

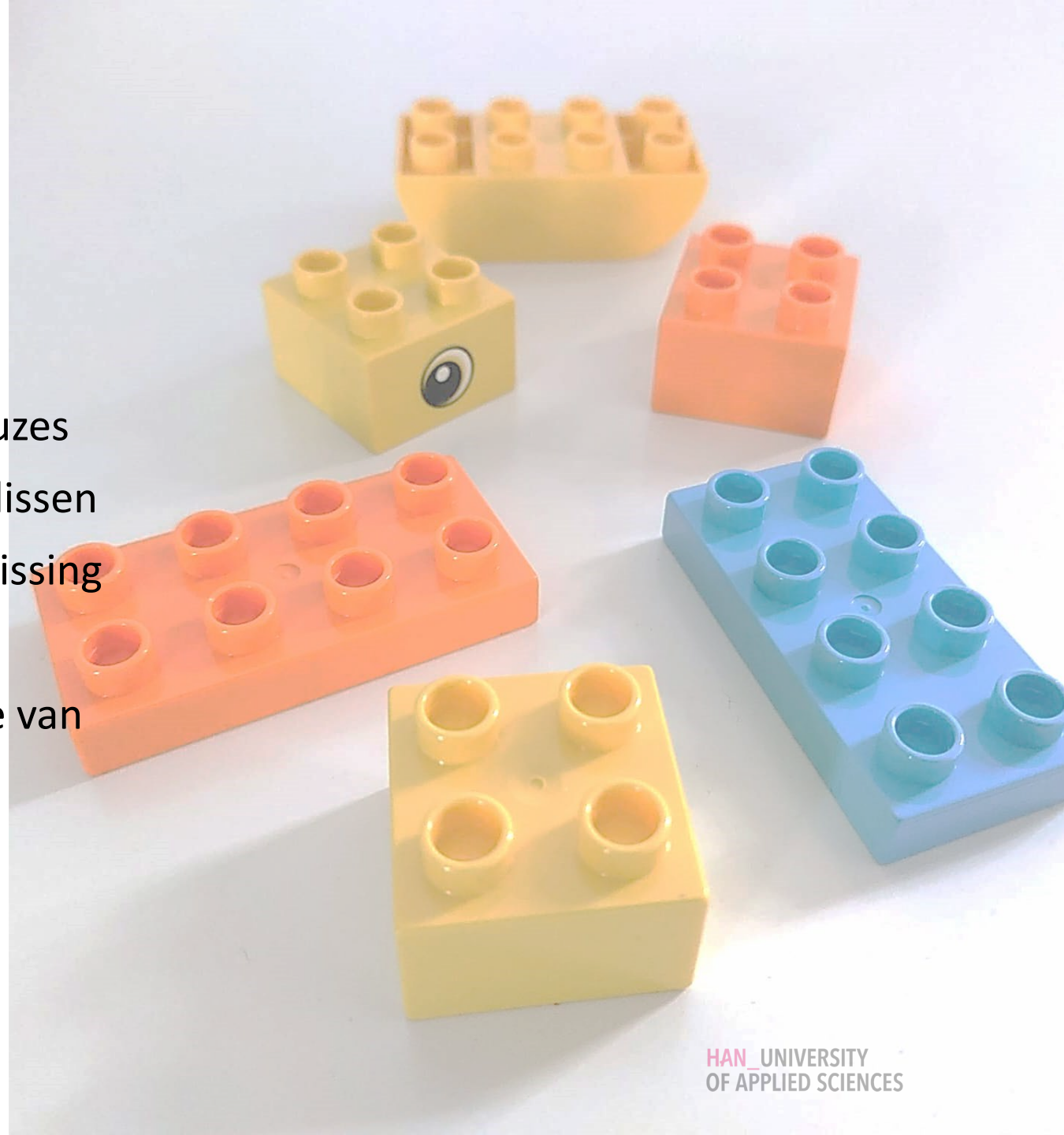
[Nieuws](#) 🗨️

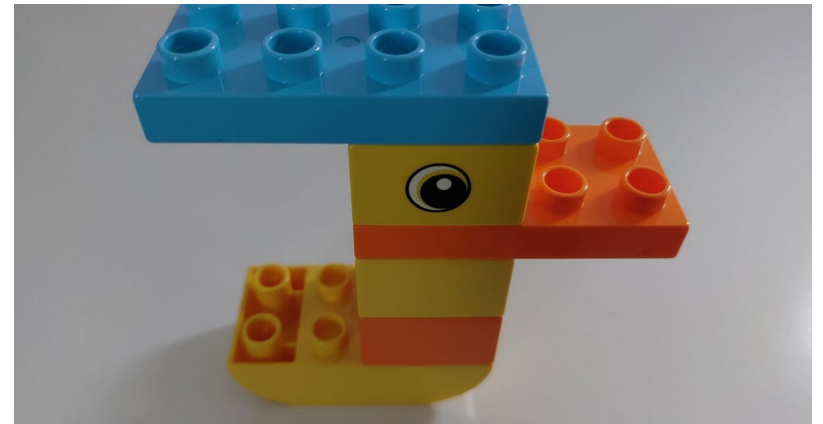
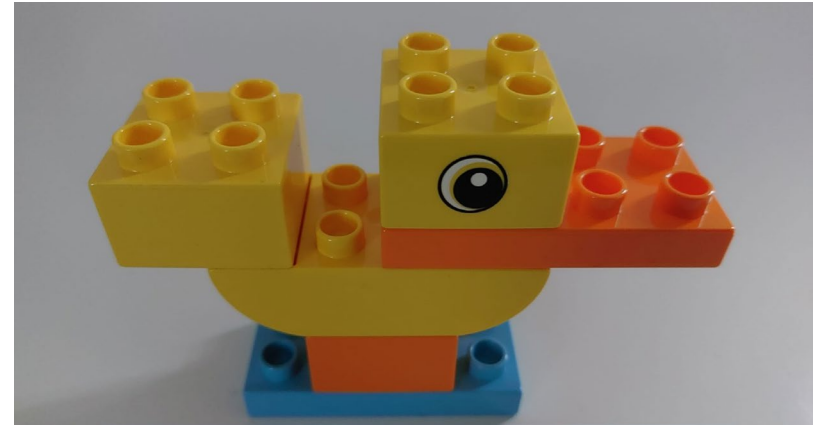
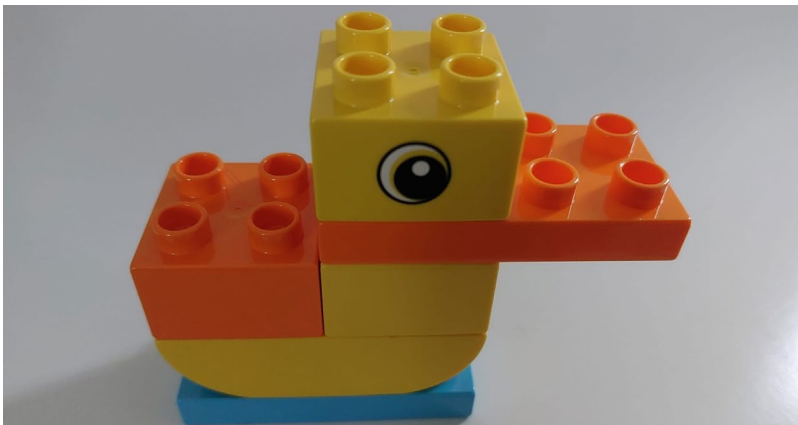
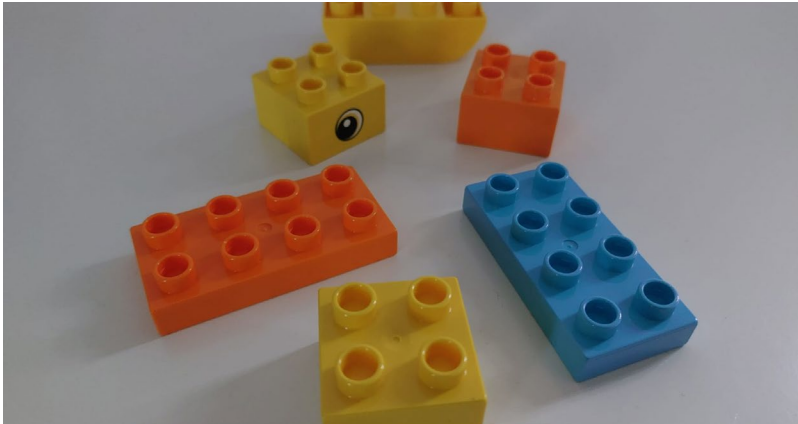
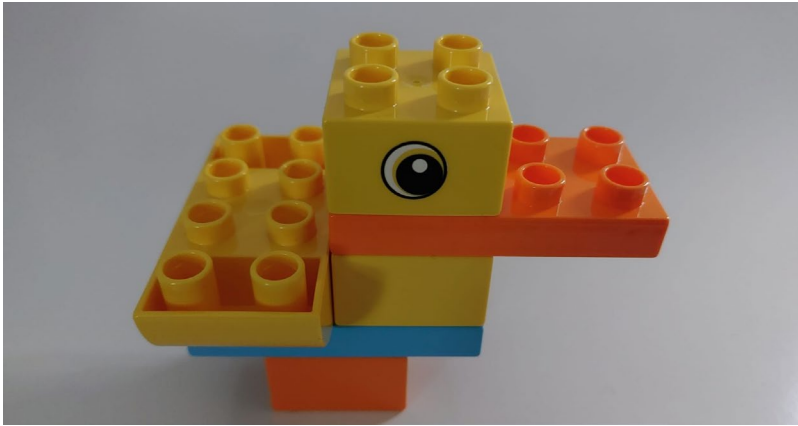
[Contact](#) 🗨️

[Lid worden](#) 🗨️

PRAKTISCHE HANDVATTEN

- Maak bewuste en geïnformeerde ontwerpkeuzes
- Maak onderscheid tussen beoordelen en beslissen
- Verzamel informatie ten behoeve van de beslissing die je wil nemen
- Ga in gesprek met de student over de waarde van beoordelingen
- Geef informatierijke beoordelingen
- Blijf bewust toetsbekwaam

EIGENTIJD S BEOORDELEN EN BESLISS EN:

ONDANKS DEZELFDE HANDVATTEN EN
UITGANGSPUNTEN, ZAL HET ER OVERAL ANDERS
UITZIEN!

IN GESPREK

- *Kies een van de handvatten en ga in 2-/3-tallen het gesprek aan:*
 - *Waar zie je kansen?*
 - *Waar zie je uitdagingen?*

OF

- *Kies een van de casussen en ga in 2-/3-tallen het gesprek aan:*
 - *Welke ontwerpkeuzes zijn hier gemaakt?*
 - *Waar ontstaan vanuit de handvatten mogelijke knelpunten?*
 - *Welke ontwerpkeuzes zou je kunnen maken om meer aan te sluiten bij de handvatten?*

AFSLUITING

Bedankt voor jullie aandacht!

Nog vragen?

Klik op een van de bronnen op de volgende twee dia's

Of mail naar

Marjoleine.Dobbelaer@han.nl

Marion.vandeWijdeven@han.nl

AAN DE SLAG

- *Gesprekstool toetsweb*
- *Handvatten eigentijds beoordelen en beslissen*
- *11 ontwerpkeuzes programmatisch toetsen*
- *Gesprekskaarten kwaliteit toetsprogramma*
- *Visietool toetsing*

MEER WETEN/LEZEN?

- https://www.han.nl/artikelen/2021/04/goodiebag-eigentijds-beoordelen-en-beslissen/Installatierede_Tamara-van-Schilt.pdf
- www.toetsbekwaamheid.nl
- www.toetsweb.netlify.app
- www.programmatischtoetsen.nl
- <https://www.han.nl/projecten/2011/toetsweb/resultaten/>
- <https://www.han.nl/artikelen/2021/03/toolkit-formatief-evalueren/>

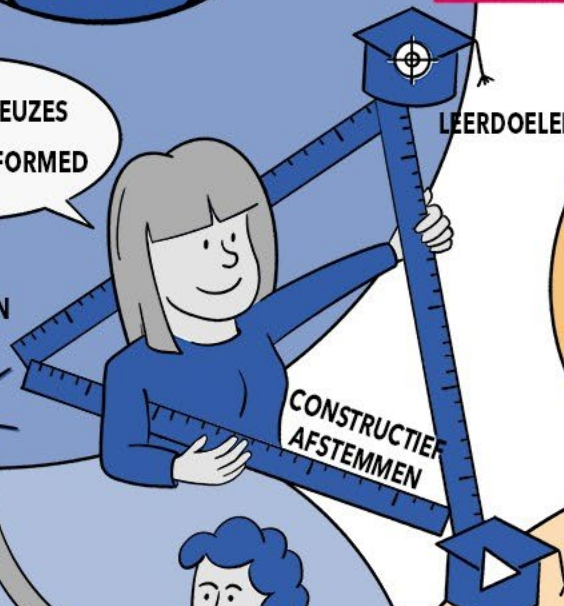
EIGENTIJD

BEOORDELEN en BESLISSEN

VISIE op ONDERWIJS

mijn ONTWERPKEUZES zijn EVIDENCE INFORMED

LEERDOELEN

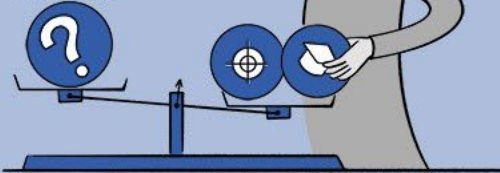
TOETSACTIVITEITEN

CONSTRUCTIE AFSTEMMEN

LEERACTIVITEITEN

TOETSEN

worden BEWUST en WELOVERWOGEN INGEZET

Maak onderscheid!

INFORMATIERIJKE BEOORDELINGEN

ZORGVULDIGE BESLISSINGEN

OPTIMALISEREN KWALITEIT van het ONDERWIJS

BLIJF BEWUST TOETSBEKWAAM

REFLECTEREN op EIGEN HANDELEN

ga in GESPREK over de WAARDE van BEOORDELINGEN

GEEF en BENUT INFORMATIERIJKE BEOORDELINGEN

voor leerlingen HANDVATTEN en REGIE

RICHTING en STURING op het LEERPROCES

gericht INFORMATIE verzamelen

GERICHT OP:

VASTSTELLEN WAT GELEERD IS

LEREN VAN LERENDE

VOORTGANG IN LEREN